

פרק ד הלכה א

משנה

התרומה מה היו עושין בה? – לוקחין בה תמידין ומוספין ונסכיהם, העומר ושתי הלחם ולחם הפנים, וכל^ו קרבנות הציבור. שומרי ספחין בשביעית נוטלין שכרן מתרומת הלשכה. רבי יוסה אומר: אף הרוצה מתנדב שומר חנם. אמרו לו: אף אתה אומר שאין באין אלא משל ציבור.

תלמוד

"התרומה מה היו עושין בה?" כול'. – מה ראה זמן עצי כהנים והעם להימנות?

אור ל'שרים

פרק ד הלכה א משנה

משנה זו באה ללמד מה היו עושים בשקלים שתרמו מן הלשכה ומילאו בהם את הקופות.

התרומה – תרומת הלשכה, **מה היו עושין בה?** – על מה היו מוציאים את השקלים שניתנו לקופות? – **לוקחין בה תמידין** – היו קונים בשקלים אלו את קורבנות התמיד שקרבו בכל יום, **ומוספין** – קורבנות המוסף שקרבו בשבתות ובראשי חודשים ובמועדים, **ונסכיהם** – המנחות ונסכי היין הקרבים עם התמידים והמוספים, **העומר** – הקורבן שקרב בשישה עשר בניסן, **ושתי הלחם** – הקורבן שקרב בחג השבועות, **ולחם הפנים** – שתי עשרה החלות שניתנות על השולחן במקדש בכל שבת, **וכל קרבנות הציבור** – כגון קטורת, מלח ועוד.

שומרי ספחין בשביעית נוטלין שכרן מתרומת הלשכה – בשנת השמיטה, שפירותיה הפקר, היו בית דין שוכרים שומרים לשמור על ספיחי חיטים ושעורים שיועדו לצורך העומר ושתי הלחם, כדי למנוע את קצירתם על ידי אחרים, ואותם השומרים היו מקבלים את שכרם מתרומת הלשכה, שהואיל ושמירה זו היא לצורך קורבן ציבור, ההוצאה הנדרשת עבורה באה מתרומת הלשכה כמו קורבן הציבור עצמו. **רבי יוסה** (בן חלפתא, תנא בדור הרביעי) **אומר: אף** (הלא) **הרוצה מתנדב שומר חנם** – הרי יכול אדם להתנדב לשמור בחינם על הספיחים הללו, ולא היו צריכים לשכור שומרים מתרומת הלשכה. **אמרו לו** – חכמים לרבי יוסה: **אף** (הלא) **אתה אומר** – הרי אתה מודה, **שאיין באין** – שאין קורבנות הציבור באים, **אלא משל הציבור** – ואם התנדב אדם לשמור על הספיחים בחינם – הרי זכה בהם, שקנה אותם מן ההפקר, ונמצא שאין העומר ושתי הלחם באים משל ציבור, ואף על פי שמסרם לשם כל הציבור, מכל

מקום חכמים סוברים, שאין הציבור יוצאים בהם ידי חובתם, לפי שאין קורבן יחיד משתנה לקורבן ציבור, ולכן היו צריכים לשכור שומרים מתרומת הלשכה. אבל רבי יוסה סובר, שאם הביאם לשם כל הציבור, מותר להקריבם, והציבור יוצאים בהם ידי חובתם, לפי שקורבן יחיד משתנה לקורבן ציבור.

בתוספתא שקלים ב,ז שנו: נתנדבו מעצמם (יחידים שהתנדבו קורבנות ציבור משלהם) - כשירים, ובלבד שימסרום לציבור. **ובתוספתא מנחות י,כב שנו:** שומרי ספיחים בשמיטים ויובלות להביא מהם עומר ושתי הלחם נוטלים שכרם מתרומת הלשכה. הרוצה להתנדב אין שומעים לו. רבי יוסי אומר: הרוצה להתנדב ינדב, ובלבד שימסרם לציבור (שיאמר לגבאים בפירוש: הרי נדבתי מסורה לציבור, והריהי שלהם; שאם לא כן, חוששים אנו שמא הוא מוסר את שלו לציבור, על מנת שייקרב בשמו).

ספחין בשביעית

'ספחין' בלשון יחיד, בלשון רבים מצינו במקרא 'ספיחים' וכן הוא בבבלי. בספרות חכמים הארץ ישראלית לרוב: ספחים או ספחין. בספרות חכמים כללו במונח 'ספיחים', נוסף לצמחים שגדלו מן הזרעים, גם גידולים שצמחו מן השורשים שנתרו באדמה או מן הקלח, הפקעת והבצל, ממינים שאינם פירות האילן ("תלמוד ירושלמי מסכת שביעית" ב, עמודים 385-386). מקורות מזמן הבית מניחים שהספיחים מותרים. מקור אחד הוא עניין שומרי ספיחים בשביעית. גזירת הספיחים ניתנה על ידי רבן גמליאל דיבנה ובית דינו (שם, עמוד 390 ועמוד 394).

תלמוד

במשנה שנינו: "התרומה מה היו עושין בה?" כול', "שומרי ספחין בשביעית... רבי יוסה אומר: אף הרוצה מתנדב שומר חנם. אמרו לו: אף אתה אומר שאין באין אלא משל ציבור."